וְקָאֵי בְּפַנְיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, וְאָמַר בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת מַלְכְּתָא. רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר בּוֹאֵי בּוֹאֵי כַּלָּה. הַגָּהּ: וְיַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּבְגָדֵי שַׁבָּת (יא) מִיָּד אַחַר שֶׁרָחַץ עַצְמוֹ, וְזֶהוּ כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְעַל כֵּן לֹא יִרְחַץ לְשַׁבָּת אֶלָּא (יב) סָמוּךְ לָעֶרֶב, שֶׁיִּלְבְּיש עַצְמוֹ מִיָּד (הגהות מרדכי החדשים שלטי גבורים למרדכי פ״ב סי׳ רפו אות א):

רסג מִי וָמִי הַמַּדְלִיקִין, וְאֵם טָעוּ בְּיוֹם הַמְעֻנָּן. וּבוֹ י״ז סְעִיפִים:

א טור מָהָא דְּרַב הוּנָא שַׁבָּת כ״ג (ע״ב). ב טור וְהַכֹּל בּוֹ בְּסִימָן כ״ד.

א (א) אֵיהָא זְהִיר לַעֲשׂוֹת (ו) [א] נֵר (ב) יָפֶה, בְּוַיֵּשׁ מְכוֹנְנִים (ג) לַעֲשׂוֹת (ד) * שְׁתֵּי פְּתִילוֹת (ה) אֶחָד כְּנֶגֶד זָכוֹר וְאֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר. הַגָּהּ: וְיכוֹלִין (ג) (ו) לְהוֹסִיף וּלְהַדְלִיק שְׁלֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה נֵרוֹת, וְכֵן נָהֲגוּ. הָאִשָּׁה

בֵּאוּר הַיטֵב

אָדָם יָלַד בְּשַׁבָּת עַד שִׁשִּׁים תְּחִלָּה כֹּר בְּחִיקוֹ. מַהֲרִי״ל הָיָה לוֹ טַלִּית מְיֻחָד לְשַׁבָּת וְכִבְּלוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (מנהגים), וּבְאַגָּדָה (פרק כב) סִימָן (קמ״ב) (קמ״ג) כָּתַב שֶׁיִּלְבַּשׁ בִּבְגָדֵי שַׁבָּת עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת אַחַר הַבְדָּלָה, וּבְכַוָּנוֹת כָּתַב דְּאַף אֲכַל יְשַׁנֵּהּ בְּגָדָיו:

ג (ה) כַּלָּה. יֵשׁ לְמְקַבְּלֵי שַׁבָּת לָצֵאת לְעִזְרַת בֵּית הַכְּנֶסֶת. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט). וְאָנוּ נוֹהֲגִים לַעֲמֹד לַעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ מָה כְּמוֹ שֶׁמְּקַבְּלִין פְּנֵי אָדָם גָּדוֹל. אֵין מְקַבְּלִין שַׁבָּת בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁחָל בְּשַׁבָּת כִּי אֵין בְּיוֹם כִּפּוּר נְשָׁמָה יְתֵרָה. שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ד):

א (ו) נֵר יָפֶה. וְדַלִּיק בְּכָל הַחֲדָרִים שֶׁהוֹלֵךְ שָׁם. מַשֶּׁה מֹשֶׁה (סי׳ ריט), עַיֵּן סְעִיף י׳. וְאִסּוּר לְהַדְלִיק נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת מִשְּׁעָוֹת הַבָּאָה מִבֵּית תְּפִלָּתָם, עַיֵּן סִימָן קנ״ד סְעִיף י״א: (ז) לְהוֹסִיף. וְנוֹהֲגִין לְהַדְלִיק שִׁבְעָה נֵרוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי הַשָּׁבוּעַ וְכֵן כָּתַב הָאֲרִ״י ז״ל (פרי עץ הדעת טוב פרי בהעלותך, ע״י״ש):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א (א) נֵר יָפֶה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב (סק״ח). וְעַיֵּן בְּשו״ת בֵּית יַעֲקֹב (סי׳ נג) שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין לְהַדְלִיק שְׁתֵּי נֵרוֹת קֹדֶם קַבָּלַת שַׁבָּת עַל הַבִּימָה וּמְכַבְּדִין אֶחָד שֶׁיְּדְלִיק, וְאַחַר הַדְלָקָה מְצַמְּיד אוֹתָם הַשַּׁמָּשׁ לִפְנֵי הָעַמּוּד בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים, וְכָתַב שֶׁיֵּשׁ לְמַחוֹת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן דְּאַף בְּאוֹתוֹ בַּיִת אֵין לְהוֹלִיכוֹ מִמָּקוֹם זֶה לְמָקוֹם אַחֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף י׳ בַּהֶגְהָּה, וְאֶפְלּוּ בְּנֵרוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף סִימָן תרע״ה (סק״ג) בְּאֹרֶךְ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וַאֲפִלּוּ הַנּוֹהֲגִין בְּשִׁאָר יוֹם טוֹב כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת לוֹמַר עוֹד אֵיזֶה מְזֻמּוֹרִים בְּשַׁחֲרִית בְּשַׁבָּת: (יא) מִיָּד אַחַר וְכוּ׳. וְגַם הַנָּשִׁים נוֹהֲגוֹת קֹדֶם הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת לִרְחֹץ אֶת עַצְמָן וְלִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת וְאַשְׁרֵי לָהֶם. אָמְנָם בַּיָּמִים הַקְּצָרִים שֶׁמִּתְאַחֲרִים לֵישֵׁב בַּחֲנוּת וְאַחַר כָּךְ רוֹחֲצוֹת וְלוֹבְשׁוֹת, וּבֵין כָּךְ יְבֹאוּ חַס וְשָׁלוֹם לִסְפֹּק חִלּוּל שַׁבָּת, לָכֵן טוֹב לְהַזְהִיר לָהֶם שֶׁיְּקַדִּימוּ לָבוֹא לִרְחֹץ וְלִלְבֹּשׁ, וּכְשֶׁמִּתְאַחֶרֶת, מִצְוָה יוֹתֵר שֶׁתַּדְלִיק כָּךְ בְּמִלְבּוּשֶׁיהָ חל מִלְּבוֹא חַס וְשָׁלוֹם לִסְפֹּק חִלּוּל שַׁבָּת, וְאִם הַבַּעַל רוֹאֶה שֶׁמִּתְאַחֶרֶת מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא יַדְלִיק הַנֵּרוֹת וְלֹא יַשְׁגִּיחַ בְּקִטְטַת אִשְׁתּוֹ, וּמִצְוָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר לֵישֵׁב בַּחֹשֶׁךְ מִלְּחַלֵּל שַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם [חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל ה ס״ט)]: (יב) סָמוּךְ לָעֶרֶב. הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא רוֹחֵץ עַצְמוֹ מְעַט בְּבֵיתוֹ, וְכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּגְמָרָא [שַׁבָּת כ״ה עַמּוּד ב׳] לְעִנְיַן רַבִּי יְהוּדָא בַּר אִלְעַאי עַיֵּן שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְבֵית הַמֶּרְחָץ בְּוַדַּאי מְהַנְּכוֹן לְהַקְדִּים עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לְחַלֵּל שַׁבָּת, וּבְפָרַט בִּימֵי הַחֹרֶף כְּשֶׁהַיָּמִים קְצָרִים, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ר״ס סְעִיף קָטָן א׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

א (א) יְהָא זְהִיר וְכוּ׳. הִנֵּה עִקַּר הַדְלָקַת הַנֵּר הוּא חוֹבָה (ו) מִשּׁוּם מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, וּמֻחְמֶּצֶת (ג) הִדּוּר מִצְוָה יְרָאֶה לַעֲשׂוֹתוֹ יָפֶה, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רס״ד סְעִיף ו׳: (ב) יָפֶה. וְאִיתָא בַּשַּׁ״ס (כג:) דִּזוֹכֶה עֲבוּר זֶה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דִּכְתִיב (משלי ו כג) 'כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר' עַל יְדֵי נֵר מִצְוָה דְּשַׁבָּת בָּא אוֹר דְּתוֹרָה. (ג) וּלְכָךְ רָאוּי שֶׁתִּתְפַּלֵּל הָאִשָּׁה אַחַר שֶׁתִּגְמֹר הַדְלָקָה וְהַבְּרָכָה שֶׁיִּתֵּן לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנִים זְכָרִים מְאִירִים בְּתוֹרָה. (ד) וְהַדְלָקַת הַנֵּר צָרִיךְ לְהְיוֹת בְּכָל הַחֲדָרִים שֶׁהוֹלֵךְ שָׁם בְּשַׁבָּת עַל כָּל פָּנִים נֵר אֶחָד אַף שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שָׁם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּצֵעַ אוֹ בְּאֶבֶן, (ה) מֵיהוּ הַבְּרָכָה תְּבָרֵךְ עַל הַנֵּר שֶׁבְּמָקוֹם אֲכִילָה: (ג) לַעֲשׂוֹת. וְאִם מְעוּתָיו מְצֻמְצָמִין (ו) נְרָאֶה שֶׁטּוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּקְנֶה אֶחָד יָפֶה וְלֹא שְׁנַיִם גְּרוּעִין: (ד) שְׁתֵּי פְּתִילוֹת. הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא דּוֹלֵק שָׁמֶן בַּנֵּר, (ו) וְאִם הַדְלָקָתוֹ הוּא בְּנֵרוֹת עוֹשֶׂה שְׁנֵי נֵרוֹת. וּמֻתָּר לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר בֵּין אִם מַדְלִיק שְׁנַיִם אוֹ יוֹתֵר וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם בּוּזוּי מִצְוָה דְּכֻלָּן שֶׁל מִצְוָה הֵם, אֲבָל אָסוּר לְהַדְלִיק קֵיסָם אוֹ נֵר שֶׁל חל מִנֵּר שֶׁל שַׁבָּת מִשּׁוּם בּוּזוּי מִצְוָה, וְנָהֲגוּ לְהַחְמִיר בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לְהַדְלִיק בּוֹ נֵר אַחֵר שֶׁל שַׁבָּת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה שהיו): (ה) אֶחָד וְכוּ׳. א]וְיֵשׁ שֶׁמְּכַוְּנִין לַעֲשׂוֹת נֵר שֶׁל שִׁבְעָה מִשְּׁנֵי נֵרוֹת קְלוּעִים בְּיַחַד זָכָר לְמַה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ״ל (ר״ה כז.) דִּזְכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ (ם) וּמִנְהָג הָגוּן הוּא. (ט) אֲבָל אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁמְּדַבְּקִין אוֹתָן בְּשָׁעַת הַדְלָקָה סְמוּכִין זֶה לָזֶה שֶׁלֹּא כְּדִין עוֹשִׂין, כִּי לְכַסּוֹף מִתְחַמְּמוֹת זוֹ מִזּוֹ וְנוֹטֵף הַשַּׁעֲוָה עַל יְדֵי זֶה, וְגַם נִכְפָּלוֹת וְנוֹפְלוֹת. אָסוּר לְהַדְלִיק נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת מִשַּׁעֲוָה הַבָּאָה מִבֵּית תְּפִלָּתָם שֶׁל אֵינָם יְהוּדִים אֶפְלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁמַּפְרִישׁ לְהָרִיוֹט כְּגוֹן שֶׁבִּטְלוּ הָאֵינוֹ יְהוּדִי, אֶפְלּוּ הָכִי אָסוּר לְמִצְוָה מְשׁוּם דְּמִאיס [מִלְּעֵיל סִימָן קנ״ד סְעִיף י״א], וְעַיֵּן בְּפָרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח) שֶׁכָּתַב דְּאִם אֵין לוֹ נֵר אַחֵר כִּי אִם זֶה דְּשָׁרִי, (י) וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עַל זֶה. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קנ״ד סְעִיף י״א וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ו) לְהוֹסִיף. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לְהַדְלִיק (יא) שִׁבְעָה נֵרוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְיֵשׁ עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשָׂרֹת

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * שְׁתֵּי פְּתִילוֹת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד) בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּמַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר.

כֵּן אִיתָא בְּסִימָן תרע״ד בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו) בְּשֵׁם בַּעַל הַתְּרוּמוֹת (סי׳ רכט), וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּנָהֲגוּ לְהַחְמִיר עַל יְדֵי קַיְסָם, אַף דִּכְמַנֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרע״ד (בריש הסימן) כָּתַב בְּסִתָם דְּנָהֲגוּ לְהַחְמִיר גַּם בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר, כְּבָר כָּתַב שָׁם הַפְּרִי מְגַדִּים דְּהַמְנַהֵג לְהַחְמִיר הוּא עַל יְדֵי קַיְסָם בִּלְחוּד אֲבָל מִנֵּר לְנֵר לֵית מַנְהָג, וְגַם בִּימֵינוּ רָאִינוּ שֶׁהַמְנַהֵג לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר וְכֵן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קנד סכ״ז) כָּתַב שֶׁבְּשַׁבָּת מַדְלִיקִין מִנֵּר לְנֵר. אוּלָם בְּעִקָּרָא דְּדִינָא יֵשׁ לְעַיֵּן הֵיאַךְ מַתִּיר מִדִּינָא לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר בְּנֵר שֶׁל שַׁבָּת, בְּשִׁלְמָא בְּנֵר חֲנֻכָּה אַף דְּעִקַּר מִצְוָה הוּא נֵר אֶחָד וְהַשְּׁאָר הוּא רַק לְמַהֲדְרִין מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַהֲדוּר הַזֶּה הוּא נִזְכָּר בַּגְּמָרָא (כא:) תּוּ הֲרֵי נֵר שֶׁל מִצְוָה וּמֻתָּר מִדִּינָא, רַק דְּנָהֲגוּ לְהַחְמִיר מֵחֲמַת זֶה כְּדְאִיתָא שָׁם (ס״א) בַּהֶגְּהָּ״ה, אֲבָל בְּשַׁבָּת לֹא נִזְכַּר כְּלָל בַּגְּמָרָא שְׁתֵּי נֵרוֹת כִּי אִם דְּעִצָּם הַדְלָקָה הוּא חוֹבָה וְאִנּוּ עוֹשִׂין בְּעִצְמָנוּ לְרַמּוֹ בְּעָלְמָא, וּבְפָרַט אִם מַדְלִיק יוֹתֵר מִשְּׁתֵּים מִנָּא לָן דְּמֻתָּר לְהַדְלִיק מִנֵּר לְנֵר, אֶפְשָׁר דְּזֶה הֵרֵי כְּמוֹ אִם רוֹצֶה לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חל בְּחֲנֻכָּה [הַיְינוּ יוֹתֵר מֵחֶשְׁבּוֹן הַקָּצוּב] דִּבְוַדַּאי אָסוּר מִדִּינָא, וּבְסִפֶּר הַתְּרוּמָה שֶׁכָּתַב דְּמֻתָּר אֶפְשָׁר דִּמְיֵירֵי בְּשִׁשָּׁה בַּעֲלֵי הַבָּתִּים דָּרִין בְּבַיִת אֶחָד דְּלִכָל אֶחָד יֵשׁ מִצְוַת הַדְלָקָה, אַךְ מִפְּתִימַת לְשׁוֹנוֹ לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְאוּלַי מְשׁוּם דְּלִכָל מַה דְּמֻתָּסַף אוֹר יֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר שָׁלוֹם בַּיִת וְשִׂמְחָה יוֹתֵר הַכֹּל הוּא בִּכְלַל עֹנֶג שַׁבָּת וּמִקְרֵי נֵר שֶׁל מִצְוָה וּכְעֵין שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסָעִיף קָטָן ט״ו, וְעַדַיִן זֶה מְגֻמָּר חֲנֻכָּה דְּמִחְמִירִין בּוֹ מְשׁוּם דְּהַשְּׁאָר אֵינָם רַק לְהִדּוּר. אֲבָל זֶה אֵין לְחַלֵּק דְּלֹא מִקְרֵי עַדַיִן נֵר שֶׁל מִצְוָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בֵּרְכָה עָלָיו, דְּזֶה אֵינוֹ דְּאִם הַדְלָקָתוֹ הוּא שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת הָיְתָה, צְרִיכָה לְכַבּוֹתָהּ וְלַחֲזֹר וּלְהַדְלִיקָהּ וּכְדִלְקַמָּן (ס״ד בהג״ה), אֶלָּא דְּאַדְּאִי דְּהַדְלָקָתָהּ הוּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת אֶלָּא שֶׁלֹּא קָבְלָה עָלֶיהָ שַׁבָּת עֲדַיִן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בֵּרְכָה, וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי הוּא בִּכְלַל נֵר שֶׁל מִצְוָה וְעַל בְּרָחֵךְ כְּתַרְוַיְיהוּ הַנַּ״ל.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ם) תּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת כ״ה עַמּוּד ב׳ (ד״ה חובה): (ג) בַּ״ח (ס״א): (ד) אֲחֲרוֹנִים: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ח) לְקַמָּן בְּסִימָן זֶה (ס״ו): (ט) כִּי זֶהוּ מִיְּמָרָא דְּרַב הוּנָא (כג:) לְפָרוּשׁ הַשּׁוּר: (י) בַּ״ח (ס״ב): (יא) בַּ״ח (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (יב) בְּסִימָן (סק״א) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (ומן הדלקת נר ובקלת שבת סק״ה) דְּלֹא כְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק״א): (יג) בְּסִימָן תרע״א סְעִיף ד׳ בְּהַגְּהָּ״ה, וְעַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ד׳ בְּשֵׁם הַדְרֵכִי מֹשֶׁה (אות ב): (יד) כֵּן מוּכָח לְפִי טַעֲמוֹ עַיֵּן שָׁם: (טו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: ונוהגין להדליק בבית הכנסת ב׳ נרות של שעוה כרוכים, לזכור שזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, ואף בביתו טוב לעשות כן לפי טעם זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah